

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКУ

БИРО ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА

Наставни програм

СРПСКИ ЈЕЗИК

за III разред

Скопље, 2022 година

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О НАСТАВНОМ ПРОГРАМУ

Наставни предмет	<i>Српски језик</i>
Врста/категорија наставног предмета	Обавезни
Разред	III (трећи)
Теме/подручја у наставном програму	<ol style="list-style-type: none"> 1. Слушање и говорење 2. Читање и писање 3. Књижевност, изражавање и стварање 4. Медијска писменост и медијска култура
Број часова	5 часа недељно/180 часова годишње
Опрема и средства	<ul style="list-style-type: none"> • Таблет, компјутер, звучници, слушалице. • Паметна (смарт) табла. • Маркери у боји. • Наставни листови, плакати, постери, илустрације са сликама (појединачно или у низу) повезане са садржинама и активностима. • Књиге (приче, басне, бајке, рецитације, загонетке, пословице). • Часописи за децу, илустроване енциклопедије за децу, илустровани речници. • Дигитална библиотека књига. • Библиотека књига у учионици. • Анимирани филмови, аудиовизуелни снимци позоришних представа, интернет образовни софтвер и друга аудиовизуелна средства и друга средства у зависности од намене.

Норматив наставног кадра	<p>Васпитно-образовни рад у трећем разреду може да обавља лице које је:</p> <ul style="list-style-type: none"> • професор/наставник/наставник разредне наставе, VII/1 или VI/1 (према МРК) и 240 ЕКТС; • дипломирани педагог, VII/1 или VI/1 (према МРК) и 240 ЕКТС.

ПОВЕЗАНОСТ СА НАЦИОНАЛНИМ СТАНДАРДИМА

Исходи учења наведени у Наставном плану и програму воде до стицања следећих компетенција обухваћених областима Језичке писмености:

<i>Ученик/ученица зна и уме:</i>	
I-A.1	да изражава и преноси своје мисли, осећања, информације и ставове у различитим ситуацијама комуникације на свом матерњем језику кроз различите медије и у различите сврхе;
I-A.4	да користе стандардизовани језик, поштујући граматичка и правописна правила током усменог и писменог изражавања;
I-A.6	да идентификује основне одлике матерњег језика (азбука, историја, дијалекти и др.) и сличности и разлике са другим језицима;
I-A.8	да разуме садржај аудио порука: да уме да издвоји, анализира, процени/вреднује и сумира информације из порука и изрази их (писмено и усмено) својим речима;
I-A.9	да разуме садржај писаног текста: да уме да издвоји, анализира, процени/оцени и сумира информације из текста и искаже их (писмено и усмено) својим речима;
I-A.12	да користи информације из различитих извора и медијума и критички да приступа према њима, узимајући у предвид извор, контекст, циљ и веродостојност презентованих информација.
<i>Ученик/ученица разуме и прихвата да:</i>	
I-B.1	се преко изучавања матерњег језика развија лични јазички и културни идентитет, а да се преко јазичке комуникације преноси културно наслеђе и култура живљења;
I-B.2	се употребом језика у различитим контекстима и срединама и у различитим облицима омогућује ефикасна комуникација и интеракција (увек имајући у виду са ким се остварује комуникација);

I-B.4	садржај и начин изражавања мишљења могу допринети одржавању и побољшању комуникације, али и изазвати неразумевање и конфликте.
-------	--

Наставни план и програм обухвата и релевантне компетенције из следећих области Националних стандарда: Дигитална писменост, Лични и социјални развој, Друштво и демократска култура и Уметничко изражавање и култура.

<i>Ученик/ученица зна и уме:</i>	
IV-A.2	да процени када и на који начин је потребна ефикасна употреба ИКТ за решавање неког задатка/проблема;
IV-A.5	да одреди које су му/јој информације потребне, да пронађе, одабере и преузме дигиталне податке, информације и садржине;
V-A.6	да поставља циљеве за учење и лични развој и да ради на превазилажењу изазова који се јављају на путу њиховог остварења;
V-A.7	да користи сопствена искуства како би олакшао/ла учење и прилагодио/ла сопствено понашање у будућности;
V-A.10	да примењују етичке принципе при вредновању исправног и лошег у својим и туђим поступцима и да испољавају врлине (као што су: поштење, правичност, поштовање, стрпљење, брига, пристојност, захвалност, одлучност, храброст и самодисциплина);
V-A.13	да комуницира са другима и представља се у складу са ситуацијом;
V-A.14	да слуша активно и одговара на одговарајући начин, показујући емпатију и разумевање за друге и изражавајући сопствене бриге и потребе на конструктиван начин;
V-A.15	да сарађује са другима у постизању заједничких циљева, делећи сопствене ставове и потребе са другима и узимајући у обзир ставове и потребе других;
V-A.17	да тражи повратну информацију и подршку за себе, али и да даје конструктивну повратну информацију и подршку у корист других;
V-A.19	да даје предлоге, разматра различите могућности и предвиђа последице са циљем извођења закључака и доношења рационалних одлука;
VI-A.3	да формулише и аргументује своја гледишта, слуша и анализира гледишта других људи и према њима се односи са поштовањем, чак и када се не слаже;
VI-A.5	да разумеју разлике међу људима по било ком основу (пол и етничка припадност, старост, способности, друштвени статус итд.);
VI-A.6	да препозна постојање стереотипа и предрасуда код себе и других и да се супротстави дискриминацији;
VI-A.7	да препозна испољавање вербалног и физичког насиља у сопственом окружењу, да сагледа последице насиља и да му се супротстави;
VIII-A.1	да манифестује познавање различитих облика уметничког изражавања из свих области културе (књижевност, музика, визуелна уметност, сценска уметност, декоративна уметност, архитектура, дизајн);
VIII-A.3	да изражавају сопствене идеје, искуства и емоције, користећи уметничке или друге облике креативног изражавања

	(индивидуалног или колективног);
VIII-A.4	да тумаче идеје, искуства и емоције изражене у уметничким продукцијама које стварају други, који припадају њиховој или другој култури;
VIII-A.5	да манифестује знање о сопственој култури и различитим начинима њеног изражавања кроз књижевност и визуелне уметности, музику и игру, грађевине и друге културне производе.
<i>Ученик разуме и прихвата да:</i>	
IV-B.1	Је дигитална писменост неопходна за свакодневни живот – олакшава учење, живот и рад, доприноси ширењу комуникације, креативности и иновативности, нуди различите могућности за забаву;
V-B.3	сопствена достигнућа и благостање у највећој мери зависе од уложеног труда и резултата које постиже;
V-B.4	сваки поступак коју предузме има последице по њега/њу и/или његову/њену околину;
V-B.7	иницијатива, упорност, истрајност и одговорност важни су за извршавање задатака, постизање циљева и превазилажење изазова у свакодневним ситуацијама;
V-B.8	интеракција са другима је двосмерна – пошто он/она има право да тражи од других да задовоље своје интересе и потребе, он/она има и одговорност да да простор другима да задовоље сопствене интересе и потребе;
V-B.9	тражење повратних информација и прихватање конструктивне критике воде ка личном напретку на индивидуалном и друштвеном нивоу.

РЕЗУЛТАТИ УЧЕЊА

Подручје: **Слушање и говорење**

Укупно часова: 40

Исходи учења:

Ученик ће бити у стању да:

1. разуме текст који чује: идентификује и описује основне податке (учесници/ликови, описи, локације, време), сумира текст, одговара на питања и поставља питања о тексту;
2. учествује у разговору изражавањем мишљења, постављањем питања и одговарајућим на питања;
3. користи правилну интонацију, свака предузета радња има последице по њега и/или околину и правилан изговор када говори;
4. приповеда и описује, мењајући позицију приповедача;
5. препричава и приповеда, користећи одговарајућа глаголска времена (садашње, прошло одређено и прошло неодређено), као и директни и индиректни говор.

Садржине (и појмови)

Стандарди за оцењивање

<ul style="list-style-type: none"> • Слушање са разумевањем 	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификује ликове у слушаном тексту који и одређује колико их има, ко (и када) говори и како говори (тихо, умерено или гласно). • Идентификује број реченица садржаних у тексту током слушања текста (највише пет реченица). • Описује места, локације, изглед предмета и лица према садржају слушаног текста. • Сажима садржај слушаног текста (усмено и писмено). • Идентификује и саопштава податке о времену, месту и начину извођења радње у слушаном тексту. • Описује (усмено или писмено) карактеристике ликова, предмета и појава у слушаном тексту. • Идентификује нелогичности у тексту који слуша. • Одговара на питања различитих врста (да/не- питања, ко/шта -питања, где/када- питања, зашто- питања) у вези са садржајем који је чуо/ла. • Поставља питања различитих типова (да/не питања, ко/шта питања, где/када питања, зашто питања) у вези са садржајем који је слушао/ла. • Идентификује непознате речи у тексту који је слушао/ла и својим речима описује њихово значење својим речима.
<ul style="list-style-type: none"> • Говорење са разумевањем 	<ul style="list-style-type: none"> • Прикладно користи фразе из свакодневних комуникацијских ситуација у различитим контекстима. • Усмено изражава своје мишљење о датој проблемској ситуацији из свакодневног живота. • Усмено прича догађаје из сопственог искуства по редоследу дешавања. • Користи нове речи у усменом изражавању у складу са темом или комуникацијском ситуацијом. • Прилагођава тон, интонацију и стил говора ситуацији у комуникацији.
<ul style="list-style-type: none"> • Изговор 	<ul style="list-style-type: none"> • Самостално дели вишесложне речи на слоге. • Идентификује погрешно изговорене речи и правилно их изговара. • Користи правилну интонацију када изговара обавештајне, упитне и узвичне реченице.
<ul style="list-style-type: none"> • Усмено препричавање, причање и описивање уз правилну употребу садашњег 	<ul style="list-style-type: none"> • Препричава уз правилну употребу реченица у прошлом неодређеном времену. • Усмено прича о свакодневним догађајима и дешавањима користећи садашње и прошло одређено време.

<p>времена, прошлог одређеног времена, прошлог неодређеног времена (без дефинисања глаголских времена).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прича кратку причу засновану на низу слика као сведок наратор. • Прича о догађајима/дешавањима протагонисте/главног лика), приказујући их хронолошки и уз правилну употребу глаголских времена. • Говори о датој теми или теми по избору, користећи одговарајући речник и користећи глаголе садашњег и прошлог времена. • Описује лица, ликове, биљке, животиње, природне појаве, пејсаже правилном употребом именских речи (именице, придеви, бројеви, заменице). • Преобликује дијалогске форме индиректног говора, користећи реченице различитог садржаја (обавештајне, упитне, узвичне, потврдне, одричне – <i>Кате, дај ми књигу, молим те! – Сачекај да напишем, Никола! / Никола је замолио Кате да му да књигу. Кате му је рекла да сачека да она напише.</i>) • Трансформише реченице са различитом комуникативном наменом из индиректног говора у дијалогске форме (<i>Питао нас је библиотекар када ћемо да кренемо. Рекли смо му да имамо још мало да напишемо. – „Када ћете кренути ђаци?“ „Имамо још мало посла, библиотекар“.</i>)
<p>• Примери активности</p> <p>Примери активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ученици слушају најаву познате анимиране серије за децу или рекламу за здраву храну и идентификују о којој серији/реклами се ради, препознају ликове, откривају колико их је и који су, да ли говоре гласно, тихо или умерено. • Ученици слушају кратак текст (са највише 5 реченица) са информацијама, са задатком да обрате пажњу на то колико реченица има текст. При поновном слушању истог текста, извикују “тачка” увек када мисле да је реченица завршила (према смислу реченице и интонацији читања). На крају наставник/наставница чита реченице једну по једну, а ученици их записују. • Ученици подељени у групе слушају текст о посети неком граду. Наратор саопштава информације о месту и његовом изгледу, о неким објектима као и о лицима који тамо живе. Након слушања у свакој групи помоћу задатих питања праве кратак опис места, локација, објеката и лица из слушаног садржаја. • Ученици слушају кратак део из биографије неког познатог музичара/ке, уметника/це, спортисте/киње, а затим дискутују о садржају. Резимирани садржај записују са неколико кратких реченица. <ul style="list-style-type: none"> • Ученици слушају басну, а наставник им даје упутства док слушају да усмере њихову пажњу на време, место и начин извођења радње у слушаном тексту. Затим их подељени у групе, сумирају, а затим у тексту говоре/презентују идентификоване податке о времену, месту и начину извођења радње. • Ученици раде у малим групама/паровима. Свака група/пар добија коцку – на свакој страни коцке приказан је по један 	

лик/предмет/животиња/појава из претходно изучене приче. Сваки ученик из групе, баца коцку и идентификује, именује и описује оно што му је пало.

- Ученици играју игру *Испрертане реченице*. Учитељ им чита текст који садржи логичне и нелогичне реченице као на пример: *Шине иду по возу. Марија и Марко гледају кроз један од прозора воза. Планина гледа и поздравља Марију. Воз је стигао у станицу. Једни путници улазе, а други излазе кроз врата воза. Кофер је узео Марка и поздравио се са Маријом*. Ученици откривају нелогичности, правилно пишу реченице и објашњавају зашто је то правилно.
- Ученици слушају причу, а затим одговарају на питања типа: да ли је било ликова, животиња у тексту? Ко је по вама главни лик? О чему се говори у тексту? Шта се десило на крају са главним ликом? Где се десило догађај? Када се десило догађај? Зашто се појавио проблем у тексту?
- Ученици су подељени у групе. Наставник пушта један аудио запис (делови говора којима се изражава захвалност, саосећање, извињење, одобравање/похвале, жеље, молбе, вођење телефонских разговора, снимљени дијалогски и монологски облици и сл.). Групе идентификују садржај различитих свакодневних комуникацијских ситуација и једни другима постављају питања различите врсте (да/не-питања, ко/шта-питања, где/кад-питања, зашто-питања), повезаних са садржином коју су слушали.
- Ученици слушају текст и увек на непознату реч из текста узвикују “СТОП”. Говоре непознату реч, записују је и објашњавају њено значење, према томе што су схватили из контекста. Затим сваки ученик добија лист подељен на четири дела. Треба да одабере једну од непознатих речи које су претходно идентификовали у тексту и да га запише на једном делу листа. На другом делу записује објашњење о непознатој речи, у трећем делу записује реченицу у којој користи непознату реч и у четвртном делу црта (предмет, појаву итд.) оно што означава непозната реч или записује другу реч или речи које их подсећају на непознату реч.
- Ученици подељени у малим групама/паровима, добијају задатак са различитом комуникацијском ситуацијом, свака група/пар симулира да се налази на пијаци, у продавници, апотеци, спортском клубу или на другом месту из њихове свакодневнице и ученици комуницирају преко постављања питања одговарајућим ситуацији и одговарају на њих. Улоге се мењају да би се обезбедило да свако поставља питање и одговара на питање.
- Ученици седе у круг. Сваки од њих добија картицу са проблемском ситуацијом са којом се могу сусрести у свакодневном животу. На пр.: 1. Твоја је лопта пала у суседно двориште. Комшија не дозвољава улазак без питања, а игра је у току... Шта ћеш да урадиш? 2. Бака улази у аутобус. Нема где да седне. Седиш са претешким ранцем са тренинга. Шта ћеш да урадиш? 3. Другари те зову у игру, а ти ниси написао/ла домаћи, иако си кући обећао/ла да ћеш прво завршити обавезе. Шта ћеш да урадиш? И сл. Свако чита “своју проблемску ситуацију” и одговара на постављено питање. Други ученици прате и дају допунске предлоге за слична и различита решења.
- Ученици бирају тему на коју би већина желела да подели искуство (посета спортској утакмици, посета школској представи, свађа у школском дворишту и сл.). Причају уз помоћ питања за усмеравање шта се десило на почетку? Где сте се упутили, шта сте

урадили? Како се завршио тај догађај? Шта сте научили из тог искуства?

- У току часа ученици излажу домаћи задатак – говор од неколико реченица на одређену тему (пр. Једење поврћа је здраво, куче је човеков најбољи пријатељ, књига је извор знања). За припрему *говора* добијају упутство да употребе кратке реченице и речи које су специфичне и односе се на тему коју су одабрали. Након сваког *говора* ученици тапшу.
- Ученици у паровима добијају и одговарајући дијалог који драматизује илустрацију: на пр. рођенданска прослава код школског другара, у канцеларији педагога, говор испред школске заједнице. Затим разговарају где и како би говорили, којим тоном, да ли би се обраћали са *ви* и *сл.* Сваки од парова представља драматизацијом, а остали ученици прате како се прилагођава тон, како се користи одговарајућа интонација и стил говорења од стране ученика који драматизују ситуацију.
- Ученици подељени у групама играју квиз. Једна по једна група добија реч коју требају да поделе на слоге. За сваки тачан одговор добијају по један поен, а за сваки нетачан одговор им се одузима један поен. Победници су они који имају највише освојених бодова. На крају се води дискусија, о томе како најлакше одређују слоге.
- Ученици слушају текст састављен од више реченица (са аудиозаписа, или га чита насавник/наставница). У свакој реченици постоји најмање једна изговорена реч (погрешно акцентована или изговорена на нестандартном језику). Ученици требају да идентификују погрешно изговорене речи и да кажу како треба тачно да се изговоре.
- Ученици подељени у групама добијају кратке реченице које су написане са одговарајућим интерпункцијским знаковима. Свако из групе чита по једну реченицу са правилном интонацијом, а други погађају да ли је реченица обавештајна, упитна или узвична. На крају дискутују зашто је важна правилна интонација за разумевање реченица (пример, не повисује се тон приликом изговарања обавештајне реченице).
- Ученици слушају причу, а затим је усмено препричавају по указаном моделу: *Била једна девојка која је живела у једној далекој земљи. Она је имала... Сваки је дан ишла... Сваки дан је вредно радила...*
- Ученици добијају тему о којој ће разговарати на часу “Како учим, да би научио/ла”. Причају о томе како уче и шта раде са циљем да би научили то што уче. При исказивању користе садашње време.
- Ученици се мотивишу преко питања постављених на табли као потсетник да испричају шта су они радили и други из њихове породице када су били болесни. Добивају пример који их усмерава да причају користећи прошло одређено време. Пр.: Када сам био/ла болестан/на од богиња цело ме је тело сврбело. Тата ме је мазао течним белим пудером.

- Сваки ученик добија лист са илустрацијама које треба да доцртају и испричају њихову причу као сведоци догађаја. Пр. наставни листић је подељен на четири дела са сличицама. На првој слици је представљен парк и деца која играју лоптом. На другој је представљено само дете. На трећој је представљена лопта. Четврти квадрат доцртавају сами сумирањем приказаног на све три слицице и причају шта се десило.
- Ученици слушају причу/приповетку у којој је главни јунак дете њиховог узраста које поступа храбро и часно у одређеној ситуацији, а догађаји су хронолошки представљени. Ученици према овом примеру причају сличну причу из свог искуства или измишљену, у којој су они главни јунаци и догађаје излажу редоследно. При томе користе прво лице у прошлом времену (*Као: био/ла сам, видео/ла сам, узео/ла сам, нашао/ла сам, попео/ла сам...*).
- Ученици дискутују на тему: Омиљена серија за децу или Омиљена онлајн игра. Ученици користе речи прикладне теми и воде рачуна да причају у садашњем и прошлом времену, нпр. Волим ову серију зато што... У њој има ... ликова који....Када сам био мали волео сам игру... зато што...
- Ученици описују околину након спроведеног посматрања блиске околине. Под вођством наставника, користе што више описа о конкретним предметима, објектима и бићима које су видели. Пр. *Наша улица је велика и светла. У нашој улици је зелени дрворед са много високог дрвећа. На улици је много аутомобила, по два испред сваке куће. Када пада јака киша улица се пуни водом на једном крају. Иза наше улице је и велико игралиште.*
- Ученици слушају текст у директном говору и имају задатак да га претворе у индиректни говор. Пр. - *Лела, дођи у наше двориште да се играмо. – Доћи ћу одмах Сара, само да кажем код куће где сам./ Сара је позвала Лелу да се играју у дворишту. Лела јој је рекла да ће доћи само да каже код куће где је.*
- Ученици раде у паровима и састављају дијалоге од по три реченице, користећи обавештајне, упитне, узвичне, потврдне и/или одричне. Размењују састављене дијалоге с другим паром и “туђе” дијалоге претварају из директног у индиректни говор.
- Ученици раде у паровима и трансформишу реченице дате у наставном листу из индиректног у директан говор. (Мики је позвао Бојана и рекао му је да их Биби чека код киоска. Мики је позвао Бојана и рекао му: - Биби нас чека код киоска).

Подручје: **Читање и писање**

Укупно часова: 60

Резултати учења

Ученик/ученица ће бити у стању да:

1. пише и чита текстове на српском језику писане латиничним писмом;
2. саставља питања и одговара на питања у вези са садржајем прочитаног текста, проналази информације у тексту и сажима их;

3. поштује правописна правила при писању текстова по диктату, по сећању и на задату тему;

4. идентификује именице, глаголе, придеве и бројеве у реченици

5. идентификују врсте реченица у тексту.

Садржине (и појмови)	Стандарди за оцењивање
<ul style="list-style-type: none"> Писање и читање текстова на српском језику писаних латиничним писмом	<ul style="list-style-type: none"> Препознаје штампана слова написана латиницом и повезује их са одговарајућим гласом. Разликује ћирилична и латинична штампана слова. За свако штампано слово написано ћирилицом идентификује одговарајуће штампано слово написано латиницом. Правилно пише мала и велика слова латинице. За свако штампано латинично слово идентификује одговарајуће латинично писано слово. Повезује штампана писана латинична слова са одговарајућим гласовима. Правилно пише мала и велика слова латинице. Чита једноставне текстове написане на српском језику штампаним латиничним словима. Чита једноставне текстове написане на српском језику писаним латиничним словима. Преписује речи, реченице и кратак текст написан латиничним штампаним и писаним писмом. Речи, реченице и кратак текст писане латиничним писмом преписује ћириличним писмом. Речи, реченице и кратак текст писани ћириличним писмом преписује латиничним писмом. Пише диктат латиничним штампаним и писаним словима. Пише диктат латиничним словима користећи тастатуру.
<ul style="list-style-type: none"> Читање са разумевањем	<ul style="list-style-type: none"> Чита текст са одговарајућом интонацијом. Поставља питања о садржају прочитаног текста. Одговара (усмено и писмено) на питања у вези са садржајем прочитаног текста. Проналази речи и реченице као одговор на питања о садржају прочитаног текста. Сажима садржај прочитаног текста са једном-две реченице. Проналази тражене информације у научно-популарним и публицистичким текстовима. Одговара на једноставна питања о информацијама датим у тексту, табели, графикону и мапи.
<ul style="list-style-type: none"> Писање и коришћење правописних правила	<ul style="list-style-type: none"> Правилно користи велико слово при писању назива улица, тргова, насеља, планина, река, установа, наслова књига и новина. Пише две тачке и зарез приликом набрајања. Пише кратке текстове по диктату, поштујући правописна правила употребе великог слова и знакова интерпункције.

	<ul style="list-style-type: none"> • Приликом писања правилно преноси делове речи у следећи ред. • Записује бројеве до 1000 и редне бројеве до 20 речима. • Препознаје неправилан ред слова у писаним речима и неправилан ред речи у писаним реченицама и правилно преписује речи, односно реченице. • Проналази и исправља грешке у писаном тексту (нетачан редослед слова, изостављена слова, погрешно преведене речи, погрешни знаци интерпункције). • Пише једноставне текстове по задатој или слободној теми. • Пише једноставан текст по сећању, поштујући правописна правила. • Пише кратке текстове различите намене (честитке, СМС поруке, обавештења).
<ul style="list-style-type: none"> • Врсте речи у реченици (именице, глаголи, придеви, бројеви): • Врсте реченица (обавештајне, потврдне, одричне, упитне и узвичне реченице) 	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификује одређене именице у датој реченици. • Идентификује заједничке и властите именице у датом тексту. • Препознаје род и број именица. • Идентификује глаголе у датој реченици. • Идентификује бројеве као врсте речи у тексту. • Идентификује придеве у датом тексту. • Идентификује врсте реченица у датом тексту. • Трансформише прочитане реченице из једне врсте у другу.
<p>Примери за активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ученици имају картице са наученим латиничним словима. Показују картицу чији глас наставник изговара. Тачност илустрованих гласова потврђује наставник. • Ученици добијају кутију са одштампаним натписима, насловима књига, рекламама, налепницама, називима градова, држава исписаним ћириличним и латиничним словима. Сваки ученик узима лист папира и каже којим писмом је написана реч. • Ученици добијају наставни лист на коме су постављене две колоне слова: једна са латиничним словима, а друга са ћириличним словима. Ученици имају задатак да правилно повежу слова. Проверавају тачност израђеног наставног листа у паровима. • Ученици раде у паровима, прво се на картицама представљају са неколико општих речи: име и презиме, школа, место становања, адреса, латиничним словима. Проверавају се у пару о правилној употреби латиничних слова . • На табли су стикери са штампаним латиничним словима на једној страни, а на другој страни је одговарајуће латинично писано слово. Ученици излазе и праве парове од истих слова написаних штампано и писано. • Ученици слушају и записују сваки глас посебно који наставник изговори. Затим на табли у Т-табелу записују глас који се чује штампаним словима на једној страни, а исти глас писаним у другој колони. 	

- Ученици записују имена свог омиљеног певача, омиљеног спорта, спортисте и екипе, свог омиљеног лика из цртаних филмова. Затим пишу једну просту реченицу за свако име/податак/појам користећи латинична слова. Проверавају у паровима тачност написаног.
- Ученици су у групама од по четири, у свакој групи је текст написан штампаним латиничним словима и подељен на четири дела. Сви читају редом и прате једни друге, исправљајући се ако је потребно.
- Ученици самостално читају текст написан писаним латиничним словима на одговарајућу и актуелну тему. Затим читају наглас пред свима у разреду.
- Ученици преписују текст са ћирилице на латиницу у коме се налазе и мале илустрације/слике које треба да претворе у речи. Проверавају преписано заједно на табли.
- Ученици преписују кратак текст из неког кратког медијског садржаја писаног латиничним ћириличним писмом. Проверавају тачност на табли.
- Ученици добијају песму написану ћирилицом коју преписују на латиницу. Проверавају се у паровима по истакнутом примеру од стране наставника.
- Ученици пишу неколико кратких реченица по диктату, а затим се самооцењују гледајући текст постављен на табли.
- Ученици пишу по диктату на тастатури и воде рачуна о правилној употреби латиничних слова и правописних правила.
- Ученици читају кратке текстове пред свима у одељењу играјући игрицу ТВ-спикер-презентер уз одговарајућу интонацију и поштујући знакове интерпункције и врсту текста.
- Ученици добијају кратак текст. Након читања имају задатак да напишу неколико питања о садржају који су прочитали) ко, шта, где, када, како, зашто). На крају се питања читају и записују на табли.
- Ученици слушају текст са аудио снимка, а затим у паровима одговарају на постављена питања у радном листу(који догађај је претстављен у текст, ко учествује у догађају, када се десио и где).
- Ученици самостално читају текст дужине од 8 до 10 реченица. Затим користећи технику инсерт траже одговор на три питања која се налазе испод текста (питања су усмерена ка проналажењу реченице и кључних речи).
- Ученици читају кратак текст на тему *Слободно време* дужине од 8 до 10 реченица, затим пишу свој закључак о тексту у једној –две реченице.
- Ученици читају научнопопуларни текст. На табли или на презентацији наставник/ца поставља делове текста о којима упућује конкретна питања ученицима. Ученици одговарају на питања, али аргуменат траже у одвојеним деловима текста којима их наставник/ца усмерава. Дискутују и резимирају заједнички одвајањем кључних информација.
- Ученици читају текст у којем је мапа једног насеља. Испод текста су питања: Колико аутобуских станица требају проћи од места А до места Б? Поред којих објеката требају да прођу? Да ли постоји и други начин да би се стигло од места А до места Б? Да се опише тај

пут.

- Ученици добијају наставни лист са цртежом/мапом на коме је представљено њихово место са најважнијим стварима, планина, река, улица, њихова школа, трг, установе, а њихови називи нису тачно написани. Ученици њихове називе записују правилно, а тачност се проверава пред свима у одељењу.
- Ученици добијају радни лист на којем има више питања у којима треба да наброје више нечега, пример, *Шта је потребно да биљка порасте? Шта садржи школски прибор?* Који су најпознатије воћке које расту у нашој земљи? Ученици добијају упутство да треба да пазе када пишу набрајања. Неколико примера одговора се пишу на табли да би се проверила тачност.
- Ученици пишу по диктату текст који садржи различите реченице по саставу и називе који се пишу великим словом (школе, тргови, улице, музеји, сопствена имена). Реченице треба интерпункцијски одговарајуће да обележе. У вези написаног наставник даје тачан пример на табли и ученици се самооцењују.
- Ученици добијају наставни лист у којем у тексту има више речи које су пренешене у други ред. Тачно пренешене речи бележе се знаком тачно, а нетачне поправљају испод текста. Проверавају се заједнички на табли.
- Ученици добијају текст у којем има података представљених са бројевима (на пример, висине зграда које су глобално познате као споменици у свету). Сваки од бројева записују речима, притом их подређују редним бројем: прва је висока..., друга је висока... Заједнички се проверава тачност записаног.
- Ученици су подељени у групе, добијају наставни лист са текстом у којем редослед речи у реченици није тачан, али где има грешака и у редоследу слова у речи, пример гројзе: грожђе, вазна: ванза, спањак: спанаћ. Пишу речи правилним редоследом и презентују текст који су написали.
- Ученици раде у пару, свако добија по један текст у којем има правописних грешака као што су испуштени интерпункцијски знаци и погрешно пренешене речи. Поправљају грешке и затим мењају листиће са текстовима да би проверили колико су тачно завршили лектуру.
- Ученици добијају задатак да напишу кратак текст од 5-6 реченица који ће се односити на најлепшу причу или сликовницу коју су прочитали. На табли наставник/ца поставља питање ученицима: која је твоја омиљена прича/сликовница; зашто си је одабрао/одабрала за омиљену причу/сликовницу; да ли постоји посебно интересантан лик који чини ту причу/ту сликовницу значајну за тебе. Написано читају пред свима у разреду.
- Ученици стварају причу по наслову написаном на табли а односи се на догађај који се одржао у њиховој школи (хуманитарна акција, спортско такмичење, позоришна представа, патрони празник и сл.). Поред уптства за пажљиво састављање садржине, ученици имају упутство да поштују правописна правила. Деле и проверавају у пару.

- Ученици су подељени у групе: једна група добија задатак да напише честитку за Нову годину, једна група има задатак да напише честитку за рођендан, једна група пише СМС пораку. Све израде, свака од група чита, и презентује испред разреда. Коментарише се садржина и даје се повратна информација од стране наставника/наставнице о поштовању правописних правила.
- Ученици добијају текст у којима су именице изостављене, читају цели текст и попуњавају празна места. Затим читају допунске речи и коментаришу шта значи реч: географски појам, властито име, биљка, животиња, објекат, предмет и слично. Закључују заједно са наставником/наставницом да се речи којима се даје име нечему зову именице.
- Ученици добијају наставни лист са записаним именицама и имају задатак да обоје властита имена/властите именице жутом, а друге именице које су имена предмета и бића, зеленом бојом. Деле их и проверавају зједнички на табли записивањем тачних примера.
- Ученици добијају наставни лист на којима су приказане илустрације предмета и бића. На једној илустрацији је представљен један предмет/биће, а на другој више. Ученици пишу именице испод илустрација и дискутују о њиховим разликама, именице могу бити различите и да буду мушког, женског и средњег рода, односно у једнини и множини.
- Ученици добијају илустрације и задатак да напишу ко шта ради / шта се дешава на илустрацији, а затим идентификују речи које означавају рад, дејство, стање. Приликом писања својих примера пазе на лице и време глагола којим се исказује дејство.
- Ученици добијају радни лист са два кратка текста. У првом тексту имају задатак да подвуку бројеве у тексту. У другом имају задатак да допуне текст одговарајућим бројевима.
- Ученици подељени у групе, раде на активности *Улепшај текст* (додавање придева). У текст који добијају пре именице има празно место које се попуњава речју која је опис која се истиче као придев. Свака група презентује своју израду.
- Ученици добијају наставни лист са реченицама које немају интерпункцијски знак на крају, читају реченицу, стављају одговарајући интерпункцијски знак и одређују је према врсти (обавештајне, потврдне, одричне, упитне и узвичне реченице).
- Сваки ученик треба да нацрта своју омиљену животињу. Откако ће ученици завршити, стану у круг и имају једну лоптицу. На знак наставника/наставнице први ученик са лоптицом у руци говори обавештајну реченицу о омиљеној животињи и додаје лоптицу другом ученику. Други ученик прво претвара обавештајну реченицу у упитну, а затим смишља нову обавештајну реченицу и даје лоптицу трећем ученику. Поступак се понавља све док сви ученици не кажу барем по једну реченицу.
- Наставник дели ученицима, подељеним у парове по 5 илустрација. Сваки ученик из пара самостално пише писаним латиничним словима по једну потврдну реченицу за сваку илустрацију. Затим мењају написане потврдне реченице и претварају их и записују као одричне.

Подручје: **КЊИЖЕВНОСТ, ИЗРАЖАВАЊЕ И СТВАРАЊЕ**

Укупно часова: **65**

Резултати учења

Ученик/ученица ће бити способан/способна да:

1. разликује драмске, поетске и наративне текстове (приче, приповетке, бајке, басне) и објашњава разлике преко примера;

2. анализира садржину књижевног текста (тема, порука/идеја, ликова и догађаја);
3. препричава књижевне текстове својим речима по задатом или сопственом плану;
4. прича (усмено и писмено) на задату тему и на тему по избору.

Ученик/ученица ће:

5. развијати креативно изражавање.

Садржине (и појмови)	Стандарди за оцењивање
<ul style="list-style-type: none"> • Врсте књижевних текстова (приповетка, бајка, басна, драмски текст, песма) 	<ul style="list-style-type: none"> • Објашњава (преко примера) разлику између приповетке, бајке и басне. • Прави разлику између драмског, поетског и наративног текста и објашњава разлику преко примера. • Објашњава (преко примера) карактеристике песме (стих, строфа, рима).
<ul style="list-style-type: none"> • Анализа књижевних текстова (тема, порука/идеја, догађај, лик, време, место) 	<ul style="list-style-type: none"> • Одређује наслов, име аутора дате књиге или датог књижевног текста. • Одређује тему прочитаног књижевног текста. • Одређује ликове у прочитаном књижевном тексту. • Описује изглед ликова у тексту и објашњава њихове особине преко приказаних поступака. • Одређује главни догађај у тексту. • Одређује време и место догађаја у тексту и ређа их хронолошки. • Упоредује догађаје и ликове из прочитаног текста са реалним ситуацијама. • Извлачи поруку из садржине прочитаног књижевног текста.
<ul style="list-style-type: none"> • Усмено и писмено изражавање и стварање 	<ul style="list-style-type: none"> • Препричава књижевни текст по задатом или сопственом плану употребљавајући своје речи. • Прича догађаје из свакодневног живота инспирисане књижевним текстом. • Прича на задату тему или на тему по сопственом избору. • Ствара нови текст са изменом одређених делова прочитаног књижевног текста. • Прича по серијама слика или илустрација. • Ствара у стиховима са или без риме на различите теме.
<p>Примери за активности</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Ученици су подељени у групе. Добијају наставне листове са комбинацијама два текста: кратка бајка и басна, басна и приповетка, приповетка и бајка. У свакој групи се читају текстови и одговара на питања у вези са садржајем и ликовима у текстовима: да ли су догађаји реални, да ли су ликови реални, какве особине имају ликови, где се радња одвија. (Ученици кроз дискусију закључују да су у 	

баснама ликови животиње и њихови поступци су имитација људских мана, бајке су текстови који имају фантастичне ликове, предмете и непозната и мистична места на којима се дешавају, кратке приче говоре о догађају који се дешавају неком лику).

- Ученици су организовани у групе, где једна група добија песму и потом је рецитије, друга група добија кратку причу за читање, трећа група добија једночинку коју драматизују/изражајно читају. Задаци у групама се ротирају, на крају наставник кроз примере које чита подстиче дискусију о разликама из чега се изводе закључци (драмски текст је организован по особама/ликовима који воде дијалог, у наративном тексту испричана је згода, догађај али ликови нису одвојени као у једночинки, песма је написана кратким редовима – стиховима).
- Ученици у паровима читају песму и одређују њену структуру кроз питања за усмеравање на наставном листу: Колико делова има песма? Да ли сви делови песме имају исти број редова? Има ли парова речи у редовима који се завршавају истим или сличним слоговима? Где се налазе? Да ли их је лакше запамтити? Ученици треба да буду у стању да објасне неколико појмова: редови у песми су стихови, који се на крају могу, али и не морају подударати да би образовали риму; више стихова чине строфу.
- Ученици су подељени у групе и у свакој групи добијају књиге, сликовнице, збирку кратких прича. Свака група одређује наслов, аутора, речник ако постоји, садржај књиге. Групе презентују демонстрирајући виђено.
- Ученици самостално читају наративни текст, а затим одговарају на питања допуњавајући и заокружујући понуђене одговоре о садржају текста: о чему се у тексту ради (са понуђеним одговором: о пријатељству, о доласку зиме, о највећој жељи једног детета...); ко учествује у догађајима и који ликови су носиоци догађаја. Затим свако самостално у једној реченици запише тему текста и саопшти је пред разредом.
- Ученици самостално читају приповетку у којој се налази више ликова. Затим добијају наставни листић са питањима, поређаним у круг који је подељен на четири једнака дела. Редослед одговора на питања је у смеру казаљке на сату: Наведите ликове у тексту. Наведите главну особину коју сваки лик има. Који лик је на вас оставио највећи утисак и зашто? Опиши све особине тог лика, користећи 1-2 реченице.
- Ученици читају текст у коме се налазе описи изгледа ликова, али ће се о њима разговарати и у вези са њиховим понашањем у догађајима и њиховим поступцима у тексту. За отворену дискусију користе се унапред припремљена питања (*Којим речима је описан лик? Шта је лик урадио на почетку текста? Шта је лик урадио касније у тексту? Шта мислите о томе? Која радња вам се допала? Да ли је лик могао другачије да поступи?...*)
- Ученици самостално читају текст и имају задатак да одреде главни догађај и главни лик у тексту. Наставник отвара дискусију и ученици образлажу своје одговоре – зашто сматрају да су тај догађај и тај лик важни.
- Ученици раде у радном листу. На горњој страни је прозни текст који треба да прочитају, а у доњем делу наставног листа записују: време и место догађаја, а на постављеној полуправи догађаје записују хронолошким редом(пишу с лева на десно).
- Ученици су организовани у групе. Свака група добија траке са деловима приче које морају да поређају хронолошки како би добили

причу са одговарајућим током догађаја. Свака група презентује свој рад разреду. (Ако група одступи, води се дискусија и група објашњава зашто су мислили другачије).

- Ученици самостално читају текст, а затим га један чита пред свима, наглас. Наставник затим отвара дискусију кроз игру *Био/ла сам у тим ципелама*, у којој ученици причају сличну ситуацију коју су доживели (или су били сведоци исте).
- Ученици самостално читају текст. Затим на наставном листу попуњавају исказе: *Овај текст ме је навео на размишљање о...; У овом тексту ме је изненадило ....; Из овог текста сам сазнао да .... Зато мислим да је порука овог текста ...* Оно што је написано презентује се пред свима.
- Ученици слушају аудио причу. Док слушају, бележе догађаје који се дешавају као подсетник. Затим, користећи „подсетник“, причају причу својим речима.
- Ученици читају текст који говори о школској теми и причају слично своје искуство. Прочитани текст им помаже да напишу сопствени план који ће пратити током писања.
- Ученици су подељени у групе. Свака група добија тему за креирање и сваки члан групе извлачи број од 1 до 4 или 5 колико чланова има у групи. Ученици дискутују о теми, а затим, надовезујући се једни на друге, смишљају и записују једну по једну реченицу како би направили мисаону целину која може бити и комична. Први креће ученик који је извукао број 1. Рад се презентује пред свима.
- Учитељ чита текст који показује последице неког догађаја. Ученици записују почетак приче у неколико реченица.
- Наставник поставља фотографију/фотографије пејзажа из краја где ученици живе на паметну таблу. Стварају тако што уочавају детаље са фотографије (могу се користити и постер, календар итд.), а затим представљају пред свима.
- Ученици израђују стих на тему која је везана за догађај или особу из њиховог окружења која их је импресионирао. Сваки ученик у свесци нацрта круг идеја у који записује речи које се односе на оно што жели да напише, напише до десет речи и затим их организује у стихове. Наставник им даје упутства да је важно да стихови имају смисао и значење и да не морају увек да се римују. Оно што је написано презентује се пред свима.

Подручје: **МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ И МЕДИЈСКА КУЛТУРА**

Укупно часова: 15

Резултати учења

Ученик/ученица ће бити способан /способна да:

1. наводи примере да објасни/описе како медијуми утичу на кориснике;
2. објасни како се безбедно користи мобилни телефон за приступ информацијама преко апликација;
3. претражује и налази потребне информације на интернету преко коришћења кључних речи;
4. креира једноставне медијске садржине повезивањем текста са илустрацијама.

Садржине (и појмови)	Стандарди за оцењивање
<ul style="list-style-type: none"> Утицај медија (проблематичне и поучне информације, манипулативне садржине) 	<ul style="list-style-type: none"> Прави разлику између проблематичних и поучних информација у медијским садржинама. Објашњава (преко примера) како садржине у медијима утичу на емоције корисника. Идентификује манипулативне садржине у медијима.
<ul style="list-style-type: none"> Коришћење мобилног телефона (паметног уређаја, апликације за телефон/паметан уређај, иконе, емотикони) 	<ul style="list-style-type: none"> Наводи апликације на мобилном телефону/паметном уређају који су корисни и безбедни за коришћење. Објашњава (преко примера) разлику између одговорног и неодговорног коришћења мобилног телефона. Објашњава (преко примера) зашто шифра за телефон не треба да се дели са другима. Објашњава (преко примера) разлику између одговорне и неодговорне комуникације преко мобилног телефона (преко разговора или порука). Илуструје текстуалну поруку са одговарајућим емотиконом.
<ul style="list-style-type: none"> Претраживање на интернету (линкови, кључне речи, Google) 	<ul style="list-style-type: none"> Објашњава (преко примера) шта представља интернет. Одређује кључне речи у реченици и кратким текстовима. Налази потребне информације на интернету преко претраживања на Google.
<ul style="list-style-type: none"> Креирање једноставних медијских садржина 	<ul style="list-style-type: none"> Користи различите начине за презентовање информација (текст, слика/фотографија, видео снимак). Ствара медијске садржине на дату тему састављену од текста и слике, фотографије или видео снимка.
Примери за активности	
<ul style="list-style-type: none"> Наставник врши избор више медијских садржина (делови из цртаних филмова, стрипова, видео игара и сл.) који приказују проблематичне ситуације (насиље, увреде, лаж, стереотипе, дискриминације, вређања, малтретирања итд.) и/или су поучни (подстичу другарство, разумевање, помоћ, или омогућују да се научи нешто корисно). Након приказивања сваке медијске садржине (која може да укључи и поучне и проблематичне садржине), од ученика се тражи да дигну зелени или црвени картон (зелени ако је поучна садржина, а црвени ако је проблематична) и да образложе зашто мисле тако. Након завршавања са свим медијским садржинама резимује се у вези тога када се дате информације рачунају као проблематичне, а када као поучне и дискутује се које би биле последице уколико се исте ситуације дешавају у реалности. 	

- Наставник презентује неколко видео инсерта са израженим емоцијама (пр. дете које плаче за изгубљеним миљеником, дете које је изгубљено у шуми, дете које дува свећице за рођендан, дете које се грли са родитељима), и након сваког инсерта захтева да ученици кажу која је емоција приказана у њему. Затим се ученици деле у групе и свако вуче листић на којем је написана једна емоција (пр. срећа, радост, туга, страх, љубав). Њихов задатак је да истакну медијске садржине (цртани филм, играни филм, дечју серију, песму, видео клип) која је изазвала такву емоцију код њих. Откако све групе поделе своја искуства, преко отворене дискусије закључује се да је више медијских садржина креирано тако да изазову емоције код корисника.

- Наставник на табли црта два лика – једно смркнуто и друго расположено. Ученици се деле у четири групе. Две групе добијају лист са следећим текстом:

На једној планети су живели Банци и Донци. Банци су били паметни, трудољубиви, гостољубиви и увек расположени. За разлику од њих Донци су били лењи, љубоморни, агресивни и увек смркнути.

Друге две групе добијају следећи текст:

На једној планети су живели Донци и Банци. Донци су били паметни, трудољубиви, гостољубиви и увек расположени. За разлику од њих Банци су били лењи, љубоморни, агресивни и увек смркнути..

У оквиру сваке групе договарају се који цртеж на табли представља Банце, а који Донце. Затим, наставник пита које лице су повезали са једнима, а које са другима. Откако се дође до констатације да је избор различит за различите групе, групе читају текст који су добили и констатују се разлике. Отвара се дискусија по следећим питањима: (1) *Да ли тај који је написао текст о расположеним Банцима и смркнутих Донцима је Банац или Донац? Ко је написао други текст?* (2) *Како сте доживели Банце и Донце? Од чега је то зависило?* (3) *Шта би се десило уколико се сними филм инспирисан једном верзијом, уколико се не зна друга? Који (Донци или Банци) ће бити симпатичнији гледаоцима?* На крају наставник презентује примере реклама за неке производе (пр. средство које чисти све, паста за зубе која је најбоља за коришћење, витамини који дају снагу) и у дискусији се закључује да се медијске садржине веома често креирају тако да се истакну само неке ствари или да се преокрену чињенице у нечију корист.

- Све започиње отвореном дискусијом након постављених питања: *Зашто се мобилни телефони називају паметни телефони?* (Очекујући одговор: осим тога што омогућују да се воде телефонски разговори, могу и да преносе информације). *Који су други уређаји паметни?* (Очекујући одговор: таблети). Затим се ученици деле у групе са задатком да нађу апликације на мобилним телефонима (који су део од телефона - не требају додатно да се инсталирају) преко којих могу да прочитају колико је сати, да разговарају преко телефона, да шаљу и примају поруке, да фотографишу и снимају и да чувају направљене фотографије/снимке, да користе календар, да прате сопствену активност, да слушају музику и гледају видео снимке и да играју видео игре. Групе

(наизменично) цртају на табли иконе за сваку од апликација за све врсте мобилних телефона заступљених у разреду. На крају, преко отворене дискусије констатује се да: (1) наведене апликације су безбедне за коришћење зато што су део телефона и (2) највећи део од апликација које има на паметним телефонима могу да се сретну и на таблетима, претстављени са истим или сличним иконама.

- Ученици, подељени у групе добијају радни лист са ситуацијама за уобичајно коришћење мобилних телефона, са задатком да преко дискусије у групи идентификују који описи указују на одговорно, а који на неодговорно коришћење. Као пример описи могу да послуже следећи:

(1) За време ручка, Филип чита и пише поруке на мобилном телефону. (Очекивани одговор: Неодговорно/неодговарајуће)

(2) Док учи, Енис чува мобилни телефон ван видног поља. (Очекујући одговор: Одговорно/одговарајуће)

(3) Санела користи мобилни телефон да пронађе информације које јој требају да би написала домаћи задатак. (Очекујући одговор: Одговорно/одговарајуће)

(4) Маја користи мобилни телефон сваки дан, по три сата и више, за играње видео игара. (Очекујући одговор: Неодговорно/неодговарајуће).

(5) Милан тајно чита и пише поруке на мобилном телефону за време часова. (Очекујући одговор: Неодговорно/неодговарајуће)

За сваки опис (један иза другог) групе презентују своје одговоре и дају објашњење зашто су одговорили тако, а наставник их усмерава према аргументима који воде до очекујућег одговора. У отвореној дискусији закључује се да прекомерно провођење времена на мобилном телефону, спречава да се благовремено завршавају друге ствари и доприноси стварању нездравих навика (најчешће је замена за физичку активност и право дружење).

- Ученицима се презентује ситуација у којој се злоупотребљава туђи мобилни телефон за слање неодговарајућих порука другим лицима на пр., Другари једном детету су тражили да им каже шифру свог мобилног телефона. У почетку дете није хтело да каже, али откако су му обећали да га неће злоупотребљавати рекло им је. Затим су му тајно узели телефон и са њега слали непријатне поруке другој деци). Ученици, подељени у групе, одговарају на питања: *Зашто је дете дало шифру? За шта је била употребљена? Како је то наштетило детету? Како је још могао да се искористи телефон да би се наштетило детету?* Откако се поделе одговори пред свима, путем заједничке дискусије се закључује да са откривањем сопствене шифре нарушава право на приватност детета и омогућује се злоупотреба телефона да би се наштетило детету.

- Ученици, подељени у групе добијају радни лист са описима комуникације преко порука мобилног телефона, са задатком да преко дискусије у групи идентификују који описи указују на одговорно, а који на неодговорно комуникацију. Као пример описи могу да послуже следећи:

(1) Ана пише ружне коментаре о другима када мисли да су заслужили то. (Очекујући одговор: Неодговорно)

(2) Анета не дели поверљиве информације о другима путем порука. (Очекујући одговор: Одговорно)

(3) Александар не рачуна себе кривим уколико је Марку послао поруку која је увредљива за Ивана. (Очекујући одговор: Неодговорно)

(4) Арта рачуна да може да напише шта хоће о неком другом уколико не наведе његово/њено име у поруци. (Очекујући одговор: Неодговорно)

(5) Агим не пише увредљиве ствари о другима чак и када хоће да се шали са њима. (Очекујући одговор: Одговорно)

(6) Атице не пише у поруци нешто што није одговарајуће да каже некоме у лице. (Очекујући одговор: Одговорно)

За сваки опис (један за другим) групе презентују своје одговоре и дају образложење зашто су одговорили тако, а наставник их усмерава према аргументима који воде до очекујућег одговора. У отвореној дискусији закључује се да дељење увредљивих порука које вређају и критикују некога или садрже поверљиве информације о некоме представља неодговорну комуникацију зато што вређа онога на кога се односи, без разлике да ли ће порука стићи до њега и/или ће је дознати други коме није намењена.

- Ученици, подељени по групама, извлаче по један лист на којем су написане три поруке различите садржине (свака група добија различите поруке): шта указује на срећу, радост, задовољство (пр. Имам нове патике), туга (пр. Жао ми је због твог мачета), љутња (пр. Због тебе су мене изгрдили), љубав (пр. Баш си срцка), сагласност, подршка (пр. Одлично си направио то), брига (пр. Још имаш температуру?), или смешна, иронична садржина (пр. Уживао сам док сам писао домаћи задатак). Свака група пише поруке мобилним телефоном, додаје одговарајући емотикон и шаље ученицима других група. Свака група чита поруке које је добила, црта на табли емотикон укључен у поруци и говори како је доживела. Путем заједничке дискусије утврђују се који су емотикони за коју емоцију били коришћени и закључује се да иста емоција може да се изрази различитим емотиконима.
- Наставник пита ученике да ли знају шта је интернет и за шта служи интернет, а ученици дају своје одговоре. Затим, наставник на целој табли црта велико дрво са много грана. Ученици на посебним стикерима (најмање педесет) записују: компјутер, таблет, мобилни телефон и стављају их на дрво као листове. Наставник наводи ученике да замисле да дрво представља интернет мрежу – сваки лист дрвета је један компјутер или паметни уређај и да цела крошња може да има хиљаду листова који су повезани са гранама преко којих „комуницирају“ једни са другима (добијају и шаљу информације). Затим, им показује „шему“ повезаних компјутера у мрежи кроз школу, кроз град, кроз цели свет и објашњава да свака информација може да се пренесе и да се добију различити подаци из сваке области преко коришћења интернета. На крају, ученици деле своја искуства претраживања на интернету и говоре да ли су сами претраживали, да ли са неким одраслим, шта су дознали приликом тога, шта би још хтели да дознају претрагом.
- Ученици, подељени у групама, добијају листове са написаним различитим кратким текстовима (од једног пасуса) на одређену тему (пр. Домаћи љубимци, Превозна средства) са задатком да издвоје најбитније речи на које се односи реченица/текст (домаћи

миљеници, куче, маче, папагај, превозно средство, аутомобил, авион, итд.). Откако свака група прочита одговоре, преко отворене дискусије закључује се да се издвојене речи рачунају за кључне речи зато што преносе главну информацију коју садржи текст, односно указује на тему са којом се бави текст.

- Ученици, подељени у групама, добијају тему за претрагу на интернету (пр. Домаћи љубимци, Превозна средства) са задатком да одреде шта желе да дознају у вези теме и које кључне речи треба да користе за претрагу на интернету. Наставник им показује основне кораке претраге: (1) отвара се „претраживач Google (2) уноси се тачно кључна реч или комбинација од неколико кључних речи или кратко питање у вези информације коју желе да дознају, (3) притиска се „тражи (search)“ или дугме „enter“ и (4) отворају се линкови који дају тражене информације. Групе записују добијене информације у вези теме. Свака група казује кључне речи по којима је претраживала и презентује добијене информације пред другима. У отвореној дискусији се упоређују кључне речи, односно кратка питања које је свака група користила приликом претраге и утврђује се њихова важност за добијање одговарајућих информација.
- Ученици, подељени у групе, вуку листић са два садржаја – једном информацијом која је дата кроз текст и другом информацијом датом кроз слику/фотографију (различити лист за сваку групу). На пример, на једном листу може бити: (1) написано да девојчица има црног пса као кућног љубимца, а њена другарица има акваријум са рибицама, а група треба да представи текст са сликама/фотографијама и (2) показана фотографија деце током прославе рођендана, за коју група треба да напише кратак текст (5 реченица). Након презентације урађеног рада у групама, ученици се питају да ли им је било лакше да ситуацију представе текстом или сликом/фотографијом. На крају, групе добијају задатак да својим телефонима направе кратак видео (у коме сами глуме) и да сасвим кратко (са максимално 4 реченице) опишу ситуацију која је у њему приказана. Свака група другима представља свој рад.
- Ученици, подељени у групама, извлачењем листића бирају тему (пр. Осећаји који се јављају приликом доживљавања успеха, избегавање опасних ситуација са непознатим лицима, преношење заразних болести код деце) за коју треба да креирају медијску садржину састављену од кратког текста који ће сами да осмисле и фотографије или видео снимак који ће сами да припреме. Текст не треба да буде дужи од 5 реченица, а фотографије и снимке могу да направе коришћењем мобилног телефона и са њима као учесницима који „глуме“ одређену ситуацију. Свака група презентује урађено пред другима.

Наставник обезбеђује инклузивност преко укључивања свих ученика у свим активностима за време часа. При томе, омогућује да свако дете буде когнитивно и емоционално ангажовано преко коришћења одговарајућих методичких прилаза (индивидуализација, диференцијација, тимски рад, саученичка подршка). При раду са ученицима са попреченошћу примењује индивидуални образовни план (са прилагођеним резултатима учења и стандардима за оцењивање) и увек када је могуће користи допунску подршку других лица (лични и образовни асистенти, образовни медијатори, тјутори волонтери и професионалци из школа са ресурсним центром). Редовно прати све ученике, посебно оне ранљивих група, да би могао на време да идентификује тешкоће у учењу, подстиче их и подржава у постизању резултата учења.

При реализацији активности наставник једнако третира и дечаке и девојчице при чему води рачуна да дели родово стереотипне улоге. При формирању група за рад настоји да обезбеди баланс на основу пола. При избору допунских материјала у настави користи илустрације и примере који су родово и етнички/културно сензитивни и подстичу родну равноправност, односно промовишу интеркултурализам.

Увек када је могуће наставник користи интеграцију тема/садржина/појмова приликом планирања и реализације наставе. Интеграција омогућује да ученици укључе перспективе других наставних предмета у ономе што изучавају у овом наставном предмету и да повежу знања из различитих области у једну целину.

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИЗАЊА УЧЕНИКА

Да би омогућио ученицима да постигну очекиване стандарде за оцењивање, наставник континуисано прати активности ученика за време поучавања и учења и прикупља информације о напретку сваког ученика. О учешћу у активности, ученици добијају повратну информацију у којој се указује на ниво успешности у реализацији активности/задатка и дају се смернице за побољшање (формативно оцењивање). У циљу тога, наставник прати и оцењује:

- израде ученика (радове, исказе и сл.);
- усмене одговоре на питања постављена од стране наставника или од стране саученика;
- одговоре дате у наставним листовима;
- практична извођења (читање, писање)
- домаће задатке;
- одговоре на квизове (кратке тестове) који су део поучавања.

Сумативна оцена се изводи на основу целокупних података добијених праћењем постизања ученика и формативног оцењивања, преко коришћења различитих техника формативног оцењивања, при чему наставник констатује (описује) развојно стање сваког ученика појединачно, у оквиру сваког програмског подручја. На крају школске године ученик добија описну, сумативну оцену.

Почетак имплементације наставног програма	2023/2024 године	
Институција/ носилац програма	Биро за развој образовања	Биро за развој на образование
<p>Сагласно члану 30, став 3 из Закона за основно образовање („Службени весник Републике Северне Македоније“ бр. 161/19 и 229/20) министар за образовање и науку је донео наставни програм из Српског језика за III разред.</p> <p>Согласно член 30, став 3 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/19 и 229/20) министерот за образование и наука ја донесе наставната програма по предметот <i>Српски јазик</i> за III одделение.</p>	<p>бр. 12-14698/3 5.12.2022 година</p>	<p>Ministër i Arsimit dhe Shkencës Doc. Dr. Jeton Shaqiri</p> <hr/>